

СЕКЦІЯ 4
ЗАСОБИ ТАРИФНОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ
ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

ГОЛОВНІ ПРОБЛЕМИ ТАРИФНОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ
ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ І ОСНОВНІ ШЛЯХИ ЇХ
ВИРІШЕННЯ

В. І. ТОРКАТЮК, *д-р техн. наук, проф.*, О. Б. ЖИХОР, *д-р екон наук, проф.*,
П. Т. БУБЕНКО, *д-р екон наук, проф.*, *професори кафедри економіки*
підприємства, бізнес-адміністрування і регіонального розвитку
Т. В. Момот, *д-р екон. наук, проф.*, *завідувач кафедри фінансово-*
економічної безпеки, обліку і аудиту

С. Ю. Юр'єва, *канд. екон. наук, доц.*; В. О. КОСТЮК, *канд. екон. наук, доц.*;
В. В. КОНЕНКО, *канд. екон. наук, доц.*; М. П. ПАН, *канд. техн. наук, доц.*,
доценти кафедри економіки підприємства, бізнес-адміністрування і
регіонального розвитку

М. В. КАДНИЧАНСЬКИЙ, *канд. екон. наук, доцент кафедри фінансово-*
економічної безпеки, обліку і аудиту

О. В. БОРАКОВСЬКИЙ, *ст. викл. кафедри вищої математики*

КАНЖА МОХАМЕД АЛИ, *аспірант кафедри економіки підприємства,*
бізнес-адміністрування і регіонального розвитку

Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків

Тарифи служать важливим регулятором економічних програм на рівні як держави, так і безпосередньо на місцях. Правові можливості місцевої влади в цій сфері досить обмежені, але все ж вони визначають важелі впливу на проведення господарської діяльності житлово-комунальних господарств і громадян.

Грошові засоби, які поступають в місцеві бюджети за рахунок тарифів на житлово-комунальні послуги на перший погляд здаються незначними порівняно з іншими податками і відповідними цінами. Але цей погляд не відповідає дійсності. Зв'язок між ними полягає в тому, що будь-яка житлово-комунальна послуга повинна бути оплачена постачальнику повністю. При цьому самому постачальнику житлово-комунальних послуг в принципі однаково, хто платить йому за житлово-комунальні послуги. В цьому випадку податки і тарифи служать об'єднаними посудинами. Чим в більшій мірі тарифи на житлово-комунальні послуги покривають витрати на їх надання, тим менша потреба міських бюджетів у бюджетних засобах.

Регулювання тарифів на житлово-комунальні послуги на місцевому рівні можливе в якості управління ним місцевого замовлення. Суб'єкт України може

передати у відання місцевого утворення частину функцій по регулюванню тарифів на житлово-комунальні послуги.

Взятий склад тарифів означає часткову або повну заміну бюджетних важелів регулювання господарської діяльності адміністративним.

Однак в деяких випадках також визначає прями втрати для місцевого бюджету в багатьох господарських суб'єктах, чиї тарифи адміністративно обмежені. Тому в кожному випадку державного і територіального регулювання тарифів необхідно підходити з великою обережністю, порівнюючи соціальний ефект з фінансовими втратами і відношенням до державної політики (чого, на жаль, не можна сказати до нинішнього Уряду Арсенія Яценюка, на що неодноразово наголошували у Верховній Раді України, зокрема, депутат Ю. В. Тимошенко та інші депутати). В багатьох випадках вважається доцільним дотувати не виробника житлово-комунальних послуг, а споживачів цих послуг (тобто надавати адресну підтримку окремим категоріям населення), але й тут в Україні не все гаразд: субсидії, які Уряд надає багатьом верстам населення, мізерні (наприклад, пенсія – 1000 грн, квартплата – 1540 грн, а субсидія – 25-50 грн). Не слід також допускати так званого перехресного фінансування, коли для забезпечення пільгового тарифу для одних споживачів встановлюється підвищений тариф інших.

Особливу значимість в останній час знайшло державне регулювання тарифів на житлово-комунальні послуги. Реформа житлово-комунального господарства в Україні на сьогодні в кінцевому результаті передбачає, що кожен житель України повинен повністю оплачувати всі послуги по утриманню і комунальному обслуговуванню свого житла з урахуванням виплат по житловим субсидіям, про які ми говорили раніше. Однак конкретні терміни досягнення цієї мети не зовсім апробовані і окремі положення неодноразово відкладалися як рішеннями Верховної Ради України, так і рішеннями регіональних органів України.

При виробленні механізму регулювання тарифів на житлово-комунальні послуги необхідно враховувати, виходячи з сучасного стану економіки України і проблем трансформації її в європейські структури, наступні чинники:

По-перше, доцільно на деякі житлово-комунальні послуги встановлювати не єдиний тариф на всій території України чи регіону, а диференціювати його залежно від планування квартири, висоти стель, рівня благоустрою, зношення будівлі, району розміщення та ін. Тим самим більшу платню будуть вносити власники «елітного» житла. Звичайно, для встановлення такої диференціації розцінок необхідні фундаментальні дослідження на різних рівнях державної ієрархії.

По-друге, пільги необхідно надавати не постачальникам житлово-комунальних послуг, а споживачам, причому адресні. Надання пільг, наприклад, підприємству, яке забезпечує теплом при пониженні тарифу на тепло енергією означає, що місцевий бюджет за рахунок зібраних податків дотує всіх споживачів тепло енергії, незалежно від їх життєвого рівня, причому

найбільшу вигоду одержують саме ті, у кого більша житлова площа, тобто елітні шари населення.

Такі основні, далеко не всі, проблеми в тарифному регулюванні у житлово-комунальній діяльності і шляхи їх вирішення.

ЗАСОБИ ТАРИФНОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

І. І. КИЛИМНИК, канд. юрид. наук, доц.

Т. А. АКІМОВА, студентка 4 курсу

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків*

Створення стабільних умов функціонування підприємств сфери житлово-комунальних послуг вимагає формування адекватної тарифної політики і рішення тісно пов'язаних із нею проблем ціноутворення.

Сфера житлово-комунальних послуг – одна з найбільш витратних галузей економіки, де вкрай марнотратно витрачаються і споживаються вода, теплова і електрична енергія, інші матеріальні ресурси. Недоліки підприємств, що надають комунальні послуги, традиційно не покриваються тарифами, встановленими для основної групи споживачів – населення. У результаті цінова і тарифна політики у житлово-комунальній сфері протягом років виходила з регулюючого механізму, мається на увазі узгодження потреб у виробників і фінансових можливостей споживачів послуг і муніципальних бюджетів, що забезпечували датування найбільш витратних статей галузі.

Обсяг субвенцій з державного бюджету на пом'якшення ситуації у сфері тарифоутворення в ЖКГ має сталу тенденцію до зростання. Так, за 2006–2012 рр. обсяг субвенцій на покриття різниці в тарифах на теплову енергію та послуги з водопостачання і водовідведення для населення зріс більш як у 2 рази, а на надання пільг та житлово-комунальних субсидій населенню – у 3,34 рази. Значним є обсяг компенсації різниці між ціною закупівлі імпортованого природного газу та ціною його реалізації підприємствам теплокомуненерго на виробництво тепла для населення (у 2011–2012 рр. ця субвенція державним бюджетом не планувалася – компенсація мала здійснюватися за рахунок дивідендів НАК «Нафтогаз України»). У цілому обсяг субвенцій на датування тарифів на зазначені послуги для населення становить 3–5% від доходів державного бюджету та істотно перевищує інші важливі для суспільства видатки, наприклад, за статтею «Охорона навколишнього природного середовища». Причиною цього, насамперед, є невідповідність між собівартістю і тарифами на ЖКП.

Проблема компенсації різниці в тарифах між цінами закупівлі імпортованого природного газу та його реалізації суб'єктам господарювання на виробництво теплової енергії, яка споживається населенням, існуватиме доти,